

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. F. Ioannis Nider Ordinis Prædicatorum Theologi De Reformatione Religiosorum Libri Tres

Nider, Johannes

Antverpiæ, 1611

Cap. I. Proponit tria dubia, & primum soluit, scilicet quid sit forma seu pulchritudo, & quotuplex sit; nempe in natura, in gratia, & in moribus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-45728](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-45728)

IOANNIS NIDER
DE
REFORMATIONE
RELIGIOSORVM
LIBER SECVNDVS:

In quo traditur modus reformandi.

CAPVT PRIMVM.

Proponit tria dubia, & primum soluit, scilicet quid sit forma seu pulchritudo, & quotuplex sit: nempe in naturâ, in gratiâ, & in moribus.

SVBI VNGIT autem: *Sed reformamini in nouitate sensus vestri.* In quo fidei cuiuslibet, potissimè tamen Religionem professo in approbatam regulam, regula viuendi datur; videlicet, vt actus & mores suos ad normam non sæculi, sed spiritus instituat. Ad vitæ siquidem moralis perfectionem, ob cuius introductionem, omnis fundatur Religio, duo exiguntur necessariò: innocentia, & iustitia. Quia
per

Chryf. sup.
Mat. hom.
28. tom. 2.

per primum declinatur à malo; & per alterum docetur facere bonum, dicente Chryfostomo in Opere imperfecto super Matthæum: Qui abstinet à malis, innocens quidem est; iustus non est, nisi iustitiæ opus impleuerit. In his itaque duobus vitæ consistit perfectio: in puritate seu munditiâ cordis, & in æquitate seu iustitiâ operis. Et pro istis tandem datur hîc & in futuro præmium virtutis. Quorum priora duo, Propheta, sed veriùs Deus in Prophetâ innuit, cum in quærit, *Domine quis habitabit in tabernaculo tuo? aut quis requiescet in monte sancto tuo?* respondet, *Qui ingreditur sine maculâ, & operatur iustitiam.* Cum autem Apostolus primò immaculatè se à sæculo custodire docuit, aptissimè nunc docet facere iustitiam, dicens, *Reformamini in nouitate sensus vestri.* In quibus tria docet, primò formam perditam reassumere, cum dicit, *Reformamini.* Secundò, reformationis actus disponere, cum ait, *In nouitate.* Tertiò, vtriusque subiectum agnoscere, cum subiungit, *Sensus vestri:* tam spiritualis videlicet quam corporalis. Pro intellectu primi, tria sunt quæstionatim notanda, primò quid sit forma, quam Apostolus reassumere præcipit; secundò quid sit reformari; tertiò per quæ deformati possint reformari.

Est

Est autem pro primi notitiâ sciendum, quòd forma, vt dicit Ioannes Ianuensis in suo Catholicon, idem est quod pulchritudo, dicta à formon, quod est calor, inde forma formæ, id est, pulchra dispositio. Propriè enim calor mouet sanguinem, & sanguis inducit pulchritudinem: inde formosus, cui calor sanguinis ex rubore causat pulchritudinem. Huic consonant dicta Vlrici de Argentinâ, in Summâ dicentis: Sicut forma est bonitas cuiuslibet rei, in quantum est perfectio desiderata à perfectibili: sic ipsa est pulchritudo omnis rei, in quâ tum est per suam formalem nobilitatem, vt lux splendens super formatum secundum Dionysium. vt patet per hoc quòd materia, ratione priuationis formæ, turpis vocatur à Philosophis; & desiderat formam, sicut turpe bonum, siue pulchrum. Ideò etiam pulchrum alio nomine vocatur speciosum à specie siue formâ. Augustinus dicit libro 6. de Trinitate, quòd Hilarius posuit speciẽ in imagine propter pulchritudinem. Et turpe vocatur deforme à priuatione debitæ formæ: quia verò lux formalis splendet tantum super formatum, cui proportionatur, ideò etiam pulchritudo materialiter cõsistit in cõsonantiâ proportionis perfectionis ad perfectibile. Hinc etiam S. Thomas super 4. cap. De diuinis nomi-

Ioan. Ianuensis.

Vlric. de Argent. l. 2. tract. 3. c. 4.

Aug. l. 6. de Trin. c. 10.

S. Tho. sup. 4. c. de diuin. nom.

nomi-

nomnibus dicit: Pulchrum in corporibus dicimus propter decentem proportionem membrorum in quantitate & situ, & propter hoc quòd aliquid habet clarum & nitidum colorem. Vnde proportionabiliter est in ceteris accipiendum, quòd vnumquodque dicitur pulchrum, secundum quod habet claritatem sui generis vel spirituales, vel corporalem, & secundum quod est in debitâ proportione constitutum. Ex quibus & aliis elicit ibidem S. Thomas, quòd pulchritudo principalissimè, & primò ac formaliter est in Deo, teste Psalmistâ, dicente:

Pfal. 95. *Confessio & pulchritudo in conspectu eius.*
 Pfal. 49. *Pulchritudo agri mecum est: meus est, inquit Deus, orbis terra.* A quâ pulchritudine primâ, secundò descendit species, decor & forma in Angelos, tertio in animas rationales, & vltimò in corporalia. Ex primo, inquit, pulchritudo provenit esse omnibus existentibus. Claritas enim est de consideratione pulchritudinis. Omnis autem forma per quam res habet esse, est participatio quædam diuinæ claritatis: & omnis forma est quædam irradiatio proveniens ex claritate primâ. Ex quibus liquet, quòd forma, species ac esse cuiuslibet rei, imò & lumen spirituale, idem sunt cum pulchritudine. Patet etiam, quòd in pulchritudine rerum

rerum, ordo est secundum sub, & supra. Patet insuper, quod pulchritudo & forma prima nobilius reperitur in spiritualibus, quam in corporalibus. Hinc est quod in Sacra paginâ triplicem formam principaliter reperimus esse in istis inferioribus. Vna est inferior, alia interior, & alia exterior. Inferior, est humana natura, de qua ait Legislator Genes. 2. *Plantauerat autem Dominus* Gen. 2. 8. *paradisum voluptatis, à principio, in quo posuit hominem, quem formauerat.* Hæc forma & rationalis anima est cum summâ sollicitudine sine deformitate seruanda. Primò, quia ad imaginem & similitudinē Dei Patris facta. *Creauit, inquit Scriptura, Deus hominem ad imaginem & similitudinem suam. Ad imaginem Dei, creauit illum: masculum & feminam creauit eos.* Ad similitudinem quippe Dei: quia sicut Deus est vbi- que in mundo, ita anima in toto corpore. Sicut Deus dat vitam partibus vniuersis: ita anima artibus humanis. Et sicut Deus se à rebus per sui influentiam subtrahens, omnia interire facit, ita anima à corpore separata, membra singula necem subire cogit. Ad imaginem verò Dei facta est anima, quia memoriâ intellectiuâ Deum, velut pater, potest concipere; intellectu potest anima verbum inde producere, & voluntate seu amore

amore

amore Deo perfectè adharere. Secundò, forma hæc sine deformitate seruanda est, quia in vnitatem personæ Filij Dei est assumpta; Apostolo hoc attestante ad Philipenses 2. vbi dicit: *Qui cum in formâ Dei esset, non rapinam arbitratus est, esse se æqualem Deo; sed ex inaniuit semetipsum, formam serui accipiens.* Vnde Leo Papa in Sermone de natiuitate Christi: *Agnosce ô Christiane dignitatem tuam, & diuinæ consors factus naturæ, noli in veterem vilitatem de generi conuersatione redire. Et iterum: Nescitis quoniam corpora vestra membra sunt Christi?* Tertio, forma hæc humana in omni sanctitate & munditiâ custodienda est, quia est habitaculum Spiritus sancti, vt Apostolus asserit 1. ad Corinth. 3. *Templum Dei sanctum est, quod estis vos.* & ibidem 6. *An nescitis quoniam membra vestra templum sunt Spiritus sancti, qui in vobis est, quem habetis à Deo, & non estis vestri?* Sed heu plurimi hanc Dei nobilissimam humanæ naturæ formam, contra primum, in lutum auaritiæ proiciunt, reos se facientes, velut hi qui bestias sequuntur. *Homo, inquit de talibus Psalmista, cum in honore esset, non intellexit, comparatus est iumentis insipientibus, & similis factus est illis.* Ideò Apoc. 14. *Si quis adorauerit bestiam & imaginem eius, bibet*

Phil. 2. 6.

Leo ser. 1.
de nat.
Christi cir-
ca fin.

1. Cor. 6. 15

1. Cor. 3. 17

Ibid. 6. 19

Psal. 48. 13

Apoc. 14. 9

bibet de vino ira Dei. Alij hanc pulcherri-
 mam formam animæ, quæ foror Christi fa-
 cta est, immundis & luxuriosis fœdant acti-
 bus, contra secundum. Quod conqueritur
 ita Ezech. 23. *Auxit Israël fornicationes* Ezech. 23.
suas: cumq; vidisset viros depictos in parie- 14.
te, imagines Chaldaeorum expressas colori-
bus, &c. insaniuit super eos concupiscentia
oculorum suorum. Alij de animæ templo
 mundissimo, dæmonum faciunt habitacu-
 lum ad superbiam, contra tertium. De quo
 Dominus conqueritur Ezech. 7. *Ornamenta* Idem 7. 24.
monilium suorum in superbiam posuerunt,
& imagines abominationum suarum simu-
lachrorum suorum fecerunt ex eo. Ex qui-
 bus patet iam, quæ sit forma inferior hu-
 manæ naturæ.

Est secundò alia forma interior maioris
 longè pulchritudinis, videlicet gratia gra-
 tum faciens, quâ veri Dei serui, imò filij ef-
 ficimur & heredes. De quâ Isaïæ 44. Domi-
 nus dicit; *Formaui te, seruus meus es tu Is-* Isa. 44. 21.
raël: ne obliuiscaris mei. & ibidem 43. *Po-* Idē. 43. 21.
pulum istum formaui mihi, laudem meam
narrabit. Hæc forma diuinæ gratiæ mul-
 tum est custodienda ex ratione triplici: quia
 videlicet veram dat vitam animæ: quia per-
 fectum adfert decorem viæ: & consumma-
 tionem perfectam donat patriæ. Veram dat

vitam animæ, quia sine eâ nullus in Dei filium ex filio Adæ generari potest. De quâ forma loquitur Doctor gentium ad Gal. 4. Gal. 4. 19. *Filioli mei, quos iterum parturio, donec formetur Christus in vobis.* Glossa: Id est, formosus sit informis in vobis, ut scilicet recipiatis similitudinem eius, quam vestro vitio perdidistis. Dat hæc forma decorem viæ, quia summè formoso conformat: sicut ceræ impressio, quæ conformat ceram sigillo. Christus autem est speciosus formâ præ filiis hominum, in cuius labiis super omnes diffusâ est gratia: quam habentes, ut ad Rom. 8. 29. man. 8. dicitur, *præsciuit & prædestinavit conformes fieri imaginis Filij sui.* Dat etiam hæc forma gratiæ consummationem perfectam in patriâ: quia usque ad gloriam eleuat. Sicut enim corpus non potest per naturam corpoream, quod potest tamen per virtutem animæ: sic anima non potest per facultatem propriam id, quod tamen valet adipisci per gratiam; scilicet cælestem patriam. Vnde Christus animam vocat, Cant. 2. 10. *Surge, propera amica mea, columba mea, formosa mea, & veni.* Est etiam tertio alia forma, scilicet exterior: vita scilicet exemplaris, de quâ ad Philip. 3. *Imitatores mei estote, fratres, & obseruate eos, qui ita ambulant, sicut habetis formam nostram.* vbi

vbi Glossa: Imagines vite nostre, scilicet qui ita credunt, viuunt, & docent, sicut ego, mihi similes imitamini. Et in istâ formâ, & in præcedenti formâ gratiæ, fundatur forma cuiuslibet approbatæ Religionis seu Ordinis, quæ consistit in regulæ alicuius & statutorum professione debitâ: talia enim sunt forma Religionis. Et sic patet primùm, quid sit forma, quam Apostolus innuit, iuxta quam etiam reformari necessarium est.

CAPVT II.

Respondet ad secundum: quid sit reformare definit. Quomodo quilibet Ordo quasi ex materiâ componatur & formâ. Quantum decor sit in reformato monasterio: & è contra quanta turpitudine in deformato.

AD intelligendum verò quid sit reformari vel reformare, (quod erat secundum quæsitum) aduertendum, quòd reformare tria hæc importat; scilicet formæ præcedentis existentiam, eiusdem formæ secutæ esse carentiam, & nouæ formæ ad instar deperditæ formæ introductionem & præsentiam: vnde reformatio est formæ alicuius deperditæ denua introductio. Forma autem cuiuslibet Religionis approbatæ seu confirmati Ordinis, vel plurimùm ex duabus